

SZÉKELY HIRLAP

politikai s vegyes tartalmu közlöny.

KIADÓ-HIVATAL:

Az ev. ref. főiskola nyomdájában.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

TELEKI-KÖNYVTÁR.

Hirdetési ár: Minden 100 vagy kevesebb szóért egyszeri beigtatásért 1 frt és minden beigtatásért külön 30 kr. o. é. bélyegdíj. — Három hasábos nyilttéri sorért 20 kr. o. é.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal.
Pesten, Zeisler M. hirdetést közvetítő intézete, Királyutca 60 ik sz.,
és J. Haasenstein és Vogler Bécsben (Neu-Markt 14. sz.)

Megjelenik e lap

minden szerdán és szombaton reggel

NAGY FÉLÉVEN.

ELŐFIZETÉSI ÁR

Negyedévre 1 frt
Félévre 2 „

A polgári házasságról.

I.

Hazánkban az ugynevezett reformkérdések között kiváló figyelmet érdemel a polgári házasság kérdése. Sokan emlegetik a nevét, kevesen ismerik a lényegét. Pedig nagy fontosságu társadalmi kérdés; törvényhozásunk nemsokára tárgyalni fogja, — s nálunk igen sokan azt sem tudják, miről van szó, s a kik hizelegnek maguknak, hogy értik, ezek közül is a legtöbb félre érti.

Ismerkedjünk meg ezen intézménnyel alaposan.

A polgári házasság az ország törvényei által megállapított módon, polgári hatóság előtt kötött házasság.

Három faja van, u. m:

1) Kötelező (obligativ) polgári házasság. A hol ez van elfogadva, ott minden házasságot kivétel nélkül a polgári hatóság előtt kell kötni. Emellett, a a kinek tetszik, megesketheti és megáldathatja magát a pappal is; csak a polg. hatóság előtti kötésnek és bejegyzésnek nem szabad elmaradnia.

2) Engedélyezett (facultativ) polg. házasság. A hol ez van behozva, ott a feleknek szabad választására van bízva házasságukat akár a polgári hatóság előtt, akár vallási szertartásaik szerint kötni, mindkét esetben egyenlő jogi következményekkel.

3) Szükségbőli p. házasság. (Noth civil-Ehe). A mely államokban ez van elfogadva, ott a polgári házasságnak csak azon esetben van helye, midőn valamely egyházi akadály miatt a papok megtagadják az összekötést (pl. keresztyén és zsidó között), vagy midőn maguk a felek fontos okok miatt nem akarják magukat a vallási módnak alávetni.

A polgári házasságnak egyik vagy másik faja el van már fogadva s gyakorlatba is vétetett a következő helyeken: Franciaországban, Olaszországban, Skótszországban, Hollandiában, Belgiumban, Ausztriában, Genf, Tessin, Neuenburg cantonokban (obligativ p. h.), Angolországban, Irlandban s a gyarmatokban, Dániában,

Hamburg, Oldenburg és Badenban (facultativ p. h.), Svéd- és Norvégországban, Poroszországban Württembergben, Kurhessen, Nassau, Braunschweig, Anhalt-Dessau, Hessenhomburg, Lübeck, Anhalt-Bernburg, Gotha és Zürichben (szükségbőli p. h.)

Miután hazánkban is a jelen év őszén Pesten tartott első magyar jogászyűlés egyértelműleg kinyilvánítá, hogy a kötelező (obligat) polg. házasság behozatalát sürgetően szükségesnek találja, — és miután szabadelvű és tekintélyes hírlapjaink pártkülönbség nélkül a kötelező polgári házasság mellett nyilatkoztak: azt következtetné ezekből a viszonyainkkal ismeretlen ember, hogy a magyar birodalomban a polg. házasságot illetőleg párt- és nemzetkülönbség nincs, s így semmi akadály sem gátolja a kötelező p. házasságnak a törvényhozás által való elfogadását.

Pedig a dolog nem így áll. Nálunk még mindig igen tekintélyes tábor ellenzi a polgári házasságot. Tekintélyes, a mennyiben meglehetősen számmal vannak, és a mennyiben a nép némely rétegeiben hatással is bírnak. Ezen emberek küzdenek minden szabadelvű intézmény ellen, és küzdenek minden erővel, minden fegyverrel és minden téren. Ott látjuk őket kovás puskáikkal a politikai és társadalmi téren, megjelennek álszenteskedő óráczikkal a követválasztásoknál és törvényhozó testületekben, akadékoskodnak bojtorjánkodó természetükkel az egyházi és tanügyi dolgokban, pamfleteznek a beirozsdásodott agyvelő szüleményeivel az irodalomban, és izgatnak a közéletben.

Ezen emberek előtt a polgári házasság is egy oly szabadelvű reform, melyet perhorreskálni és persekválni kell.

Ellenszenvüknek titkos indokait nem kutatva, szellőztessük meg kissé a polg. h. ellen nyilvánosan fölhozott érveiket. De ezt következő cikkünkben.

J—i V—r.

Válasz „igazságszolgáltatásunk érdekében” czimű K. Fr. aláírással jelzett cikkre.

A „K. K.” idei 123. számában megjelent, s fentebb jelzett cikkre némi észrevételeim lévén, azokat részint kártársaim ösztönzése, részint K. Fr. ur mint cikkíró és törvényszéki bíró cikke fe-

lett többek előtti kérdése tekintetéből bátor vagyok egész tárgyiasággal nyilvánosságra hozni.

Megvallom, ha a kérdéses cikk alatt egy köz jóllétért buzgó magán ember, de nem bíró nevét látom, vagy az országház falai viszhangozók igazságszolgáltatásunk állítólagos siralmas állapotát, nem hogy rosszul nem esnék, sőt úgy üdvözlőném, mint a törvényhozásra nehezülő erkölcsi nyomást, a minél gyorsabb cselekvésre, javításra. Azonban valjon ezikk író K. Fr. ur, ha az is volt valódi czélja, tett-e ily hatást cikkével? Valjon nem nagyobb-e a kár azon haszonnál, mit remélhetett? S valjon valóban igazságszolgáltatásunk érdekében rajzolta-e — mint mondja — szörnyű állapotunkat, midőn mint bíró kiáltó színekkel festi a peres ember keserűségeit, ki hiában vár perében ítéletet, s azon vizsgálat alatt álló egyén nyomorát, ki egy év óta van bezárva?!

Nem tudom, hogy a t. bíró ur e tekintetben hol szerezte tapasztalatait ezen szomorú állapotról; mert — legtávolabb az önzéstől — azon szerencsés helyzetben vagyok, miszerint elmondhatom, hogy például törvényszékünkönél — értem a maroszéki törv. széket — különösen a jelen évbani roppant munkahalmaz miatt, lehetnek ugyan kisebb hátrálékok, de hogy peres embereink épen oly rettenetes nehezen jutnának az igazsághoz, s foglyaink évszámra ülnének — saját hibájukon kívül — vizsgálati fogságban, ezt jogom van határozottan tagadni, s azt hiszem, hogy ebben K. Fr. bíró ur is enged nekem. Mert a hol eddigelő e jelen évben a tárgymutatók szerint bűnügyi per — nem szám — 741 mutatkozik, miből 1870. évre hátrálék jött által még az idl. t. szék hátrálékait is ide számítva 456. s jelen évben újjal szaporodott 285-el, mi a fenni 741 darab pert adja összesen, miből érdemlegesen 315 láttatván el — tehát 30-al több, mint a mennyi bejött — s a hol összesen 87 végtárgyalás van kitűzve, ott a vizsgálatok lazán nem kezelhetetnek; továbbá a hol eddigelő polgári ügyekben ugyanazon idő alatt 87 hátrálék per esomé 133 per esoméval, összesen 226 mutatkozik, miből 112-ben polg. ítélet hozatott, nem lehet oly égbé kiáltó rossz a peres ember állapota, azért is mivel 5970 polgári számból csak 987 ellátatlan.

De tegyük fel, hogy minden úgy van, mint K. Fr. t. bíró ur állítja, kérdem, segít-e ezáltal az állított abnormis állapot? Nem saját maga alatt ássa alá az ez idő szerinti úgy is csekély bírói tekintélyt? Nem öli-e meg saját maga irányában a nép bizalmát? Mert mit gondolhat K. Fr. bíró ur, hogy minő érzések között fordulhat a jogot, igazságot kereső laicus az ön bírói hatalmához, hamár előre biztosítja őt, hogy évekig várhat, míg sérelme orvosolva lesz? Valjon továbbá nem sipot ad-e szájába a különösen nálunk székelőföldön, gomba ként szaporadó, boszúból és viszketegeből perlekedőknek, kik a legtöbb esetben alaptalan — a bírói becsületet lábbal taposó panaszokkal már is annyira elárasztják a felsőbb biroságokat, hogy az azok feletti igazolási processus gyakran több időt vesz igénybe, mint a per ellátása, miről meggyőződést szerezhett volna K. Fr. ur saját bírói hatásköréből, s mi helyett jobb lenne, ha a népnek egészséges, erős táplálékot adna — a gyors igazságszolgáltatást — mert a nép gyomra feldolgozná azt, s nem lenne a mellett kára is, mert ha egyszer az inség által az emésztő műszerek a hatalmas

ételhez hozzá szoktak, ha az életműszer megerősödött, akkor legyen ön biztos, a saját, egészen saját erő sem fog elmaradni.

Az intézmény vagy az egyén a hibás? ezen kérdést veti fel cikkiró ur. Az egyénekről nem szól, lehet jobbnak tartotta, mert akkor saját magán kellett volna kezdeni — mi önzés — hanem neki ront az intézménynek, s azt igyekszik kimutatni, hogy a mostani bírói kar, bármint szorgalmaztassék is, azért nem tesz eleget kötelemének, mivel nincs elég erélyes hatalom, mely felte a fegyelmet gyakorolja. Azon egyének közé tartozom magam is, kik azt óhajtják, hogy a bírói kar feletti fegyelmi hatóság, mielőbb a közigazgatástól külön választassék, s közvetlenül az igazságügy kezébe összpontosíttassék, s a lehető legszigorúbban gyakoroltassék — a miről már szentesített törvényünk van — s csak életbe léptetésre vár, azonban mit gondol t. bíró ur! elégséges-e ezen intézmény egy magában minden létező bajt megszüntetni még az organisáció után is? Valjon nem többet ér-e ennél a képesség? a kötelességérzet? s a bírói magasztos hivatás hely és felismerése? minek a t. bíró ur is lovagjává tolja fel magát.

(Vége következik).

A m.-vásárhelyi orsz. kórház bizottmánya ülése.

Tekintetes szerkesztő ur! Miután szíves volt a „Székely Hírlap“ 93 számában mélt. zarándi Knöpfler Vilmos urhoz intézett interpellációt közölni: úgy hiszem, nem csak a szerkesztő úrnak hanem lapja közönségének is tartozom következményeit is nyilvánosság elibe hozni.

Knöpfler úr nemesi szavát beváltandó, csak ugyan nov. 30-án s folytatólag decz. 4-én bizottmányi ülést tartott. — A bizottmánynak tagja ugyan nem vagyok, de az egészséget egyes bizottmányi tagok elbeszélése után írom. — Legelőbb számadásra vonták, hogy miért nem tartott már három évtől fogva bizottmányi ülést? Erre

egyszerű mentségül felhozta: hogy szükségesnek nem látta s tartására senki által fel nem volt szólítva. — Mentsége még diplomaticus fogásnak is igen gyenge lett volna. Ilyet az ember csak legnagyobb zavarában mondhat. Hogyan is lehet egy oly közintézetet milyen a vásárhelyi orsz. kórház, mely annyi vagyonnal rendelkezik; melynek oly jelentékeny bevételei s kiadásai vannak; s nem csak az egész országgal hanem magával a kormánnyal is folytonos összeköttetésben áll, bizottmány nélkül képzelni? Mentsége csakugyan teljesen nevetségessé is vált ő méltósága azon nyilatkozatára, hogy annyi teendőt csak is szíveségből végzett, miután T. Farkas Elek úr a pénztárnokságról lemondott. — Hát ha egyéb nem is, a pénztárnok megválasztása nem érdekelte-e meg a bizottmány összehívását? A talaj pedig akkor ingott meg ő mlga. lábai alatt egészen, mikor egyik bizottmányi tag egyenesen vissza utasította ő méltósága azon állítását: mintha ülés tartására nem lett volna felszólítva. Azonban miután ő méltósága feledékenysége miatt — ez ügyet tisztába hozni nem lehetett, mentségét saját indítványára, a jegyzőkönyvből kihagyták. Ilyen kis feledékenysége egy oly egyénél, mint ő méltósága ki — mint Proteus — minden perczben más alakban szerepel, s kinek vállaira annyi gond nehezül, könnyen megboszálható.

A mi a számadásokat illeti: csakugyan igaz, hogy a belügyminiszterium felkérte, s ő mlga felküldte a nélkül, hogy a bizottmány elibe terjesztette volna, s felterjesztette nem a maga, hanem a bizottmány nevében. — A bizottmány azután csak bámult, bámulta az elnöki előzékenységet, hogy még ily kis fáradságtól is igyekezett megmenekülni. Első meglepetésükben csak tiltakoztak s igyekeztek minden felelősséget lerázni magukról, később magukhoz térve, átlátták az ügy fontosságát s komolyan gondolkodni kezdtek: miként lehetne ő mlga kir. tanácsosi s nemesi méltóságát e csorbától megkímélni, s megbízták ő méltóságát, hogy szerezze vissza valamely uton módon a számadásokat, hogy ők is átnézhessek

s nyugodt tudattal hagyhassák rajta helyeslésüket.

A pénztár állásáról, míg a számadások vissza nem kerülnek, biztos felvilágosítást nem szerezhetünk. Hogy miként tettek be nov. hónapban a helyi takarékpénztárba 5000 frtot, s miként volt még is 1200 frt kész pénz készlet, csak a jövő fogja felderíteni.

Ugy hiszem, már ezek után is igazolva van a kórház ügyének nyilvánosság elébe hozatala, úgy is ma-holnap az egész ügy tőlünk távol, a fővárosban napfényre kerül s szégyenkedve kellene pirulnunk akkor, midőn Vásárhelynek újsága, irigylendő intelligenciája s vagy 16 orvosa van. Remélem: a bizottmány a kórháznak nem csak pénzügyét hozza tisztába, hanem vissza is adja eredeti céljának, hogy szegény szenvedő embertársainknak enyhülést nyújthasson. Remélem: miután ő méltósága becses ideje a vállain nyugvó számos közügygel annyira igénybe van véve legalább orvosi állomásáról lemond, s nem teszi ki a kórházat, hogy hónapokon sőt esztendőn át orvosa ne legyen, nem fossa meg a szenvedőket, az őket jogosan megillető ápoltatásuktól s a tudományt oly nagy materia feldolgozásától. Ő méltósága eszméit mint igazgató is érvényesítheti, s legalább megszabadul azon kínos tudattól, hogy érdemtelen babér köríti homlokát.

Egy polgár.

KÜLFÖLD.

Csakugyan úgy látszik, hogy Gortschakoff és Bismarck jól tudják mit tesznek, midőn az ide-oda sürgönyözés — meg a konferenciái terv által időt akarnak nyerni. Gortschakoff megint írt, Granville megint válaszolt s ez valószínűleg így fog — különböző változatokatokan átmenni, míg a francziák tönkre verve, az oroszok teljesen fölkészülve: a porosz-orosz szövetség majd ráparancsol Európára, hogy a Pontus ügye így legyen! Sic volo stb.

Es fájdalom! ama föltétel egyik ága romhalméptekkel közel a megvalósulás felé. Sir a

TÁRCSA.

A lét küzdelme a természetben.

Eléadta Elekes Károly ev. ref. tanár a m.-vásárhelyi jótékony nőegylet által rendezett felolvasások elsején, nov. 30-ikán.

(Folytatás.)

Az ember helyzete a természetben, a dolgok összességéhez való viszonya — ez azon legfőbb kérdés, a mely az embert oly mélyen érdekli, s a melyet nemünk állatoktól leszármazásának tana oly tisztába hoz, mikép az emberiség Darwin elmélete által jutott legelőször arra, hogy nemének természetes fejlődési történetét tudományos alappal fektethesse. Mert Darwinnak minden véddői, sőt még ellenei közül is a gondolkodók, elismerték, mikép tanából szükséges képen foly ki az emberi nemnek a felsőbb tökélyű állatoktól való leszármazása.

Darwin maga ugyan tanának ezen kétség kívül legfontosabb következtetését nem mondotta ki. „A fajok előállításáról“ írott művében egy szó sincs az ember állati leszármazásáról. Talán attól félt, hogy ennek kimondásával akadályt fogna gördíteni tanának terjedése elé. Anynyi bizonyos, hogy könyve ezzel sokaknak még több bosszúságot okozott volna.

Ő azon híressé vált művében csak ezen kérdést oldja meg, hogy: „miképpen állottak elő az állatok és növények azon különböző alakjai, a melyeket mi fajoknak nevezünk?“ Ámde e kérdés még két más nagy fontosságu kérdéssel van oly szoros kapcsolatban, hogy ezekkel együtt kell megoldatnia, s ezek: hogy „általában miképpen állott elő az élet, a szerves lényeknek eleven világa?“ és hogy „miként állott elő az emberi nem?“

E két kérdésnek a darwinismus körébe való szükséges bevonásával, s az ezekre adott feleletekkel e tan ma már oda fejlődött, hogy ál-

litása szerint „nemcsak az élettelen testek átalakulása és fejlődése történik természetes erők által, hanem mind azon szerves lények, vagyis állatok és növények, a melyek valaha e földön éltek, vagy most élnek, egyetlenegy, vagy legalább igen kevés törzsformából származván: ebből, az idők hosszú folyamán át, egyedül csak a természet erői által, a lassanként való átalakulás útján, fejlődtek ki, s lettek azon számtalan különböző fajokká, a melyek most élnek a földön.“

Az a tan tehát, a melyet most darwinismusnak neveznek, két részre oszlik; az egyik: azon kezdetleges törzsformát illeti, a melyből a növények és állatok, az embert is ideszámítva, leszármaztak, — mi azonban ezt elfogjuk mellőzni —; a másik az egyes állat- és növényfajok átalakulására és kifejlődésére vonatkozik, s enniben azon nevezetes feladat megoldása van kitűzve benne, hogy a leg-egyszerűbb lényektől kezdve, melyek csak egy egyszerű sejtből: egy végtelen kicsi, s csak nagyító üveg alatt látható gömbölké hólgyöcskéből állanak, a növények és állatok hosszú során föl, egész a legtekélyesebbig: az emberig, az élőlények különböző fajai miképpen állottak elő a fejlődés hosszú folyamában?

Midőn Darwin „a fajok előállításáról“ írott művében feltett kérdést magyarázza: a háziállatok és növények nemesítésének tényéből indul ki: egybehasonlítja az állat- és növénytenyésztők eljárását azon folyamatokkal, melyek a szabad természetben új fajok előállítására vezethetnek.

Ha pl. a kertésznek azon virágai közül, melyek rendszeren fehérre szoktak virágozni, egyik kékes-fehérbe átmenő virágot nyílt; ebből idővel egészen kék virágot állíthat elő, ha magvát kiválasztva, elveti; az ebből termett még kékes színűek magvát szedi ki s veti el, s így tovább, néhány év alatt az eredetileg fehér virágból a legszebb setétkéket állíthatja elő a nemesítésnek ezen egyszerű kiválasztás módja által.

1791-ben, Észak-Amérikában, Massachusetts-

ben, egy Seth Wright nevű mezei gazda élt, a kinek juhái közel az egyik egy nagyon hosszú dereku, görbe és rövid lábú bárányt ellett. A bárány megélt, s rövid lábaival nem tudott oly nagy ugrásokat tenni, mint a többiek, s különösen nem tudott a kerítésen át a szomszéd kertébe szökni: és ezen tulajdonsága nagyon előnyösnek látszott, főleg azon a vidéken, a hol nagyon törpe kerítéseket szoktak csinálni, s e miatt a tulajdonosoknak mindig nagy bajokba került, juhaitak őriztetni. Seth Wright ezért azon gondolatra jött, hogy mind ilyen kurta lábú juhoikat tenyészten, s ezt a nemesítés által el is érte, nemcsak, hanem az általa tenyésztett külön juh-fajta Észak-Amérika azon vidékén annyira kedvelt lett, hogy ott most minden gazda ilyen tenyész.

Az ugyanegy fajhoz tartozó állatok egyéni különbségei igen kicsinyek; úgy, hogy gyakorlatlan ember nem is látja meg azokat, — pedig teljesen egyenlő két alma, vagy ló, vagy virág, vagy juh nem létezik. Ámde a gyakorlott szemű tenyésztők észreveszik a legfinomabb elválasztó tulajdonságokat is, és fel tudják használni.

Nálunk a tenyésztés még nagyon alsó fokon áll, de Angolországban meg lehet a kertésznek vagy az állattenyésztőnek rendelni, hogy ilyen vagy amolyan színű, alakú, tulajdonságú virágot vagy állatot állítson elő. Különösen a galambfajták tenyésztése van nagy divatban és John Sebright — egyike a legtapasztaltabb állattenyésztőknek — fogadni mert, hogy „három év alatt olyan tollu, hat év alatt pedig olyan csőrű és fejű galambot állít elő, csupán csak a fennemlített mesterséges nemesítés által, a melyet kívánnak.“ És annyi bizonyos is, hogy az hogy az u. n. fajták vagy hasonfajok (race) között fennálló különbségek a legtöbb esetben sokkal nagyobbak, mint azok az elválasztó tulajdonságok, a melyek által a természetvizsgálók az egyes közelálló állat- növényfajokat, sokszor igazán kicsinykedőleg, egymástól oly élesen megkülönböztetni törekednek.

(Folyt. köv.)

a toll kezünkben, ha leírjuk azon ismételt veszteségeket, melyeket a loirei sereg legutóbb szenvedett s inkább magokat a toursi (hivatalos) táviratokat közöljük szószerint, melyek bizonyára kevesebbet mondanak a valónál, s ha nem is egészen igaz a berlini telegramm azon állítása, hogy „a loirei sereg megsemmisített” — sok reményt csatolnunk ahhoz — ezek után — még is alig lehet. A francia táviratok így szólnak:

Tours, dec. 5. 1 óra d. u. (Hivatalos közlés). Különböző csaták után, melyek dec. 2. és 3-dikán vívottak és amelyek a németeknek nagy veszteségeket okoztak. Azonban idejűleg a loirei hadsereg előnyomulását meggátolták, Aurelles tábornok előtt ezen általános hadsereg helyzete aggodalmat ébresztőnek tűnt föl.

3-ról 4-re menő éjjel Aurelles tábornok Orleans odahagyásának szükségét jelzé, valamint azt, hogy jó lenne a Loire balpartjára vonulni vissza. Mind e mellett is több mint kétszáz ezer főnyi hadserege marad neki, több mint 500 ágyúval, melyek egy, tengerészeti ágyúkkal erősített táborban voltak elszáncolva.

A kivételesen kedvező körülmények megengedni látszanak neki az ellenállást, mit megkísérteni az egyszerű katonai kötelesség mindenestre parancsolá. Aurelles ragaszkodott a visszavonulási tervhez. azt hozván föl, hogy ő színellyen jobban megítélheti a valódi tényállást, mint bárki más.

A kormány tanácskozás után, a toursi kormányi delegatio a loirei hadsereg parancsnokához egyhangulag a következő táviratot intézte: A kormány nézete az volt, hogy Orleansban állást kell foglalni, a védelmi műveket megvédeni és Páris alól el nem távozni; minthogy ön épen azt állítja, hogy a visszavonulás szükséges, és hogy az ön csapatai nem állnak meg helyüket, a kormány önre bizza az aziránti gondoskodást, hogy a visszavonulást eszközölje, melynek szükségességét ön erősíti és a mely által — az ön állításai szerint — a nemzeti védelem nagyobb baleseteket kerülhet ki, mint Orleans odahagyása. Ennek folytán azon rendeletemet, mely önnek meghagyá, hogy védelmi ütegeit tényleges és erőszorosított fellépés végett Orleansban és környékén összpontosítsa, ezennel visszavonom. Adja ki ön a parancsnoksága alatt levő tábornokoknak a megfelelő végrehajtási parancsokat. (Aláírva: Gambetta, Crémieux, Glais Bizoin, Fourichon.)

Ezen sürgöny 11 órakor küldetett el. Délben ezt írta Aurelles tbk Orleansból:

Rendelkezéseimet megváltoztattam; a 19. és 17. hadtestet Orleansba küldöm. Felhívom a 18. és 20. hadtestet, szervezem az ellenállást; Orleansban megállom helyemet. (Aláírva Aurelles)

Ezen összpontosítási terv volt épen az, melyet a hadügyminiszterium 24 óra előtt ajánlott és elrendelt. A miniszter 1 és fél órakor külön vonattal Orleansba utazott, hogy az összpontosításról bizonyosságot szerezzen magának 4 és fél órakor a vonat La-Chapelle helységénél fel lőn tartoztatva; az utat egy osztály porosz lovasság elfoglalva tartá s ezek a vonat tovább menetelét meggátolták.

Ezzel egyidejűleg a távolban ágyuzást lehet hallani, mi csatát gyanított Orleansnál. A hadügyminiszter visszatért Beaugencybe, hogy innen kocsin Ecomisba menjen.

Az ellenállás Orleansnál folyvást tartott. Beaugencyben már nem lehetett Orleansból híreket kapni, Bloisba este 9 órakor sürgöny érkezett Orleansból; azonban épen most kaptam egy sürgönyt a vasuti felügyelőtől, mely jelenti: La Chapelleben rálóttek az ön vonatára. Aurelles tábornoktól egy másik táviratot is kaptam, mely mondja: Az utolsó percig azt hittem, hogy Orleans odahagyását kikerülhetem. Minden törekvésem lehetetlen volt. Ma éjjel a város odahagyatik. Egyéb tudósítások nincsenek (Aláírva Freyennes.)

Szemből ezen fontos elhatározással, Bloisból azonnal parancsok adtak, hogy a csapatok jó visszavonulása biztosítsák. A miniszter reggel 3 órakor tért vissza Toursba, és ott a következő sürgönyt találta, — melynek megítélése a közönségre bizatik:

Orleans, decz. 5. éjfélikor. Palieres tábornok — a hadügyminiszternek: Az ellenség 11 s fél órakor éjjel azt kívánta, hogy hagyjuk oda Orleans, máskülönbben a várost bombázni fogja.

Minthogy ezen éjjel a várost el kell hagynunk, ezen felhívást a főparancsnok nevében elfogadtam. A tengerészeti ütegek beszegezettek, a löpor és anyagszer elromboltott.

Orleansból a főtitkár a belügyminiszterhez: Az ellenség éjfélikor megszállta Orleans. Azt mondják, hogy a poroszok majdnem teljesen löszerek nélkül vonultak be; foglyokat sem igen ejtettek.

A különböző csapatparancsnokok jelentik, hogy a visszavonulás jó rendben történt meg. De Aurellesről nem hallani semmit, a ki a kormányhoz semmi közlést sem küldött.

— Olaszország egységesítési ügye immár bevégezt tény. A teljes parlament, melyben 15 római követ foglal helyet, e hó 5-én nyitott meg a király által. A trónbeszéd semmi lényegesebbet sem tartalmaz.

Aosta herceg e hó 4-én fogadta a spanyol nemzet küldöttségét s elvállalta a fölajánlott spanyol koronát. Válaszában többek közt úgy nyilatkozott, hogy a hadsereg első katonája s az ország első polgára kíván lenni. Isten segítse e nemás szándokában!

VEGYES.

* Orsz. honvédségélyző egyesület. T. Horváth Gáspár urnak, mint a „Székely Hirlap” szerkesztőjének M.-Vásárhely. Van szerencsém értesíteni a t. urat, hogy az 1848—1849-ben rokkantakká lett vagyon-talan és munkaképtelen, és az akkor, vagy rokkantságuk következtében később elhalt honvédek vagyontalan és munkaképtelen özvegyeinek segélyezése-, illetőleg ellátására posta által küldött osztr. ért. harminczöt forint, készpénzt az 500. sz. gyűjtőív kapcsán átvettem legyön. Pesten, 1870 évi december hó 3-án Lévay Henrik az orsz. honvédségélyző egyesület pénztárnoka.

* Gróf Haller János, a m. k. t. e. joghallgatókat segélyző egyesület javára tartandó tánczvigalom rendező bizottsága nevében, a következő sorok közlésére kért fel. „A m. k. t. e. joghallgatókat segélyző egyesület javára tartandó tánczvigalom rendező bizottsága folyó évi november 26-án tartott ülésén következőleg alakult meg: Elnök: Scitovszky János; alelnök: Kovács István; pénztárnok: gr. Cziráky Béla; ellenőr: Gajzágó Manó; jegyzők: Meixner Emil és gr. Haller János. Bizottsági tagok: Beöthy Zsolt, ifj. Darányi Ignátz, Omaszta Gyula, Végh Arthur, Hets Ödön, Matyár Bencze, Szerb György, Szilágyi Emil, Végh József, Kürthy Lajos, Mesko László, Miklós László, Suhajda István, Beniczky Géjza, Gajary Ödön, Hajnik Béla, Kán Béla és Koller Tivadar. Pest. 1870 november, 28-ikán.

— Pályázat. Tordamegye Ludas községében, a közséi iskola tanítói állomás betöltésére pályázat hirdettetik. Fizetés: 400 frt és lakás. Tannyelv: magyar, román, a német nyelvet is bírónak előny adatik. Az állomás elfoglalandó 1871. január 1-ső napján. Ajánlkozók fölszerelt kérvényeiket folyó évi december 15-ig adják be, a Tordamegye aranyos-marosszéki tanfelügyelőséghez Maros-Vásárhelyre. Maros-Vásárhelytől, 1870 november 27-én Filep Albert kir. tanácsos, tanfelügyelő.

△ Színészet. A városunkba telepedett szintársulat már javában működik, miről azonban a közönségnek csekély része tud, ez a csekély rész az, mely a színházat látogatja. A társulat elég jóakarattal van városi közönségünk irányában (kár, hogy nem viszont); az eddigi működés nagy igyekezetet tanúsít: „A nőuralom” „A fény árnyai” és „A házasság rokkantjai” némileg megfelel ugyan a társulat nagy ígéreteinek, de fájdalom, nem tölti meg a Lénárt-féle termet, eddig legalább úgy tapasztaltuk. Az első két darabban még csak voltak, voltak, hanem az utolsóban a kényelem netovábbját élvezhettük volna a terem padjain. A társulat férfi személyzete várakozásunkat felülhaladta, mit ha a nőszemélyzetről is elmondhatnánk, nem sok kíváncsi valót hagyna fenn a társulat, — no de semmi sincs e zéles világon tökéletes. A 8-án adott

darabban ifj. Bácsot, Szabó A-t, említhetjük, mint jobbkat, aztán id. Bács és Rubernek is voltak sikerült jelenetei. A nők közül Tolnainé (Erdei Hermin) említhető, kinek volt alkalma megismerni a közönséget s megismertetni magát a közönséggel akkor, mikor a Novák szintársulatánál működött, néha még operettekben is. A bérlet e hó 10-én fog kezdődni; ohajtom, hogy minél számosabban biztosítsák a téli esték unalmait ellen magukat és a társulatot, — ez utóbbit nem épen csak az unalom ellen. A nőegyleti felolvasásoknak ma holnap vége, aztán nem is olyan gyakoriak azok, hogy egy kis más-féle időtöltésben részt ne vehetnénk mellettük.

— A jótékony nőegylet második estélye az elsőhöz hasonló válogatott és elég népes közönség előtt, folyt le mult szerdán. Az első fölolvadó Mentovich Ferencz lett volna, ki azonban gyöngékedvén: értekezését Szász Béla olvasta föl. A fontosabb rész azonban úgy is az értekezésnek s nem az előadónak jutván: a közönség nem sokat veszített e személycserében. Az értekezés tárgya „a hang” vala, de a magában száraz anyag Mentovich ismert könnyű és enyelgő modora által szintugy maga is megelevenedett, egy kedélyes-félórát okozva a hallgatóságnak. Mentovich előbb a hang kellékeit: a hangzó tárgyat, majd áttért a hang történetére a természetben és művészetben s végül az emberi beszéd fejlődését vázoló néhány találó vonásban, kedélyes ötletei végig feszültségben tartván a hallgatók figyelmét. Erre Vályi Gábor lépett az emelvényre, gyönyörű és érdelemteljes hangjával interpretálván Schubert mesteri dalát Heine Loreley-ára, Koronka A. zongora-kisérete mellett. A művészi összehatás azonban épen nem nyert a gyöngye zongora hangjai által, mely nem csak a közönséget zavará műélvezetében, hanem mind a dalnoknak, mind a kísérőnek méltó boszuságot okozhatott. Az est harmadik darabja Szolga Miklós humorisztikus fölolvása volt „A nőről.” Az egykori székely népdalnok, mint a fölolvás tanúsítá, valódi humorral rendelkezik, mely előadásai egyes költői hevű fölesillonásaiban nyilatkozott. Fajlalnunk csak azt lehet, hogy lantját régen pihentetvén: a külső alakítás egyes fogásaitól ujjai elszoknak s előbb neki kell melegedniük, míg könnyűségüket visszanyerik. A fölolvás a nőknek általánosan tartott elmés jellemzése után, egy hagyomány előadásával végződött, mely szerint egy hajdani k. táblal ítélő mester két kanczellistáját kiküldé, hogy az egész országban vallatásokat végezzenek „az asszonyi hamisságról.” A két vallató körutja valódi költői erővel volt vázolva, s különösen azon részeken, hol az évszakok jellemzése által volt föltüntetve körutjuk egész évi tartama. Ugy tesszik nekünk, hogy e vázlata — teljesen kidolgozva — egy valódi „Dorottya”-nak szolgálhatna alapul. A vallatások eredménye a végén is az, hogy „az asszonyi hamisságnak nem lehet végére jutni” s e meggyőződésre az vezet a két vallatót, hogy egy tűzről pattant kis leány — kitől tüzet kérnek pipájukba — a menyecske szemü szent pusztá tenyerében nyújtja nekik — melybe előbb hideg hamvat hintett. A közönség a jó kedély melegével távozott a (kisé hideg) tereméből.

* Előfizetési fölívást vettünk az „Erdeyi protestáns közöny” egyházi és iskolai heti lapnak 1871. január 1-én megindítandó első évi folyamára. Megjelenik minden héten, csütörtökön, nagy negyedrében, tömött, egyelőre egy ivnyi tartalommal. A lap — melynek szerkesztője Szász Gerő, főmunkatársa pedig Szász Domokos, kolozsvári ev. ref. lelkészek — címében eléggé kifejezi tendenciáját, s a nevek, kik a vállalat élén állanak, kezességül szolgálnak a sikerre nézve is; főbb rovatai a következők lesznek: Irányczikkek. Iskola. Tárca. Videki élet. Külföld. Arany-könyv (az egyh. és iskolai czélokra adakozók nevei számára). Egyházi beszédek, esketési, keresztelési agendák stb. Végül — mi a lapot úgy szólván, minden egyházi szolgának nélkülözhetlenné teszi — az eddig az esperességek által köröztetett, de most a zsinat végzése által csupán e lapban közletni határozott — hivatalos iratok, pályázatok sab. De hisszük — a dus és sokoldalú tartalmat tekintve — hogy az egyházi hivatalnokokon felül minden mivel pro-

testáns család sietni fog az oly fontos egyházi és iskolai élet emelését a lap támogatása által elősegíteni. Az előfizetési feltételek a következők: egész évre 6 frt, félévre 3 és negyedévre 1 frt 50 kr. A szerkesztőségi és kiadói hivatal — hova az előfizetési pénzek bérmentve intézendők — Kolozsvártt, kül-magyar-utca 237 sz. A legmelegebben ajánljuk e lapot mivel protestánsaink figyelmébe.

* Az Erdélyi kereskedelmi és hitelbank forgalmi kimutatása 1870. november hóra.

Bevétel:	
Pénztármaradvány okt. 31-én	8366 frt 12 kr
Váltóüzlet: visszafizetett váltók	
váltóküldemények	56969 „ 77 „
„ viszleszámitolt váltók és	
elfogadványok	58300 „ — „
„ befolyt kamatok és illetékek	2238 „ 94 „
Zálogkölcson üzletben: visszafizetett kölcsonök ért. papirok	
arany, ezüst és egyéb tárgyakra	9130 „ — „
„ befolyt kamatok és illetékek	211 „ — „
Vásárlási és eladási számlán:	
eladott ért. papir, arany, ezüst	
és egyéb tárgyak	14053 „ — „
Takarékpénztári betétek	12500 „ 50 „
Különféle illetékek, kamatok	
és jutalékok	1397 „ 38 „
Visszafiz. költségek és postadíjak	10 „ 20 „
Hitelbirtokosok folyó számláin	116230 „ 94 „
	279407 „ 85 „
Kiadás:	
Irodai, utazási posta és távirtdai költségek, jutalékok stb.	119 „ 63 „

Kifizetett félévi szállásbér	250 „ — „
Vásárlási és eladási számlán	
vásárolt értékpapir, arany,	
ezüst és egyéb tárgyak	22265 „ 59 „
Váltó üzlet: leszámított váltók	
s váltó küldemények	76510 „ — „
„ kifizetett viszleszámitolt	
váltók és elfogadványok	17600 „ — „
Zálogkölcson üzlet: kölcsonök,	
értékpapirokra, arany ezüst stb.	9611 „ — „
Visszafizetett tak. pénztári betétek	9970 „ 99 „
Kamatok elfogadványok és	
viszleszámitolt váltók	
és betétek után	1731 „ 48 „
Visszafiz. kamatok és bélyeg díjak	810 „ 78 „
Tiszti fizetések	729 „ 16 „
Hitelbirtokosok folyó számláin	130497 „ 20 „
Pénztári készlet	9312 „ 02 „
	279407 „ 85 „

Maros-Vásárhely, 1870. dec. 1-én.
Az erdélyi kereskedelmi és hitelbank igazgatósága.
Szász Róbert, Tauszik B. Hugó,
titkár. könyvvezető.

* A „La Verité“ következő épületes történetet beszél: A poroszok agyonlőttek 10 franc-tireurt. A franc-tireurök megtorlásul elfogtak egy vonatot a nyugati pályán és 120 német katonát főbelőttek. Ezért a nagy gyász a mecklenburgi nagyherczeg részéről. Ez panaszkodik Bismarck grófnak, a ki Favre urhoz fordult azon kérelemmel, tenné neki lehetővé, hogy a franc-tireuröket ne kelljen többé katonáknak tekinteni, és velök a szörint bánni. Tehát besorozás. Kérés, vajjon Favre ur rá fog-e állani.

* Adat a nő-emanzipációhoz. Angliában most mindenütt heves választási küzdelmek folynak az iskolaszékek megalakítására, mely a Mr. Forster által beadott törvény értelmében lép életbe. Manchesterben ez iskolabizottság tagjai közé egy nőt: Becker Lidia kisasszonyt is megválasztották. A beirt 26,513 választó közül 15,149 szavazott rá.

* A közös hadügyminiszterium legújabb kimutatása szerint 1871. január 4-ikén 22,532 tartalékos fog a közös hadseregből a honvédséghez áttétetni. A honvédhadsereg tehát, az ujonczokkal együtt, kiket a legközelebbi sorozás alkalmával soroznak a zászlóaljokhoz, körülbelül 200 ezer főnyire fog szaporodni.

Bécsi börzei árkelet.

(1870. deczember 10.)

5% metalliques	50.06
5% nemzeti kölcson	65.30
860 államkölcson	92.30
Bankrészvénny	725.—
Hitelrészvénny	248.20
London	123.25
Ezüst	121.75
Arany	5.85
„ 20 frankos	9.91
Földt. ment. kötvény erd.	75.—
„ „ „ magyarh.	78.50
„ „ „ horvát-slavon	82.50

Laptulajdonos és felelős szerkesztő:
Horváth Gáspár.

HIRDETMÉNYEK.

(105)

1—3

A mező-gerebenesi öszves korcsomárlási jog a jövő 1871-ik évre folyó év **dec. 19-én d. e. 9 órakor** Gerebenesen a gróf Teleki udvarában nyilvános árverési uton **haszonbérbe** adatik kikiáltási ár 800 frt, mely összeg 10 százaléka az árveréskor bánatpénzül leteendő.

(89)

10—12

Haszonbéri hirdetmény.

Maros-Vásárhelyhez három óra — a Mező-Bádon keresztlül vezető ország uthoz pedig félóra — távolságra eső Mező-Kapuson, egy ezer hold körüli, minden szükséges gazdasági épületekkel ellátott, jó állapotban levő jószág teljes felszereléssel, vagy a nélkül is, hat, vagy több évekre haszonbérbe adandó: értekezhetni iránta ott helyben **Bothos Gyulával**, vagy Maros-Vásárhelytt kereskedő **Fenyő István** utján a tulajdonossal.

[103

3—3

Mindenféle hazai **butor, olajfestvények, függő- és álló-tükrök** eladását eszközli

Szakács M. Gyula.

(75)

11—*

„VICTORIA“ biztosító-társaság Kolozsvártt.

Biztosítèki alap :

Alaptőke	1.597,700 ft. — kr.
Tartaléktőke	26,894 „ 75 „
Díjartalék	667,779 „ 39 „
Kártartalék	14,955 „ — „
Évi bevétel	1.500.000 „ — „
Összesen	3.807,329 „ 14 „

Forgalom 1869-ben :

Biztosított érték	122.796,234 ft. — kr.
Bevétel	1.427,066 „ — „
Kárfizetés	337,466 „ 92 „
Összes kárfizetés:	
1865—1869-ben	838,560 „ 92 „

Biztosít megszabott olesó díj és különös kedvezmények mellett :

a) *szalmás gabona és takarmány-neműeket*, asztagokban és boglyákban, ugy szinte fedél alatt, benn a helységben vagy künn a mezőn (gabonaneműeknél a biztosítás érvénye eleséplés után a magra is kiterjesztetik, mihelyt annak lera-kodási helye előre bejelentetett);

b) *épületek*; mint: lak és gazdasági épületek, gyárak, malmak, templomok, stb.

c) *lakházakban*: butorokot, tükrök, képek, órák, szőnyegek, üveg- és porcelán neműek, függönyök, férfi- és női-ruhák, ágy-, asztal- és fűhőneműek, könyvek, konyha-eszközök stb. stb. szóval minden névvel nevezendő, egy háztartáshoz szükséges kellékeket;

d) *gazdasági épületekben*: szekerek, ekék, szának, egyéb gazdasági eszközök és gépeket, ugy marhák, lovak, juhak, sertéseket, stb.

e) *kereskedésekben*: a kereskedés minden ágához tartozó csikkeket;

f) *műhelyekben*: készletek, feldolgozandó anyagok, készmunkát, szerszámokat stb.

Az *ingóságokra* nézve a biztosítási díjak az illető épület fedéldijához arányban *tetemesen leszállítottak*, ugy hogy mindenki csekély áldozattal minden ingóságait biztosíthatja s különben is a felvétel minden tekintetben könnyítve van.

A fentebbi számokban kimutatott üzleti eredmény nem csupán a közönség mindig növekvő belátásának, a biztosítás szükségessége iránt, hanem egyszersmind és nagy mértékben azon bizalomnak tulajdonítható, melyet a „Victoria“ olesó díja, becsületes eljárása kárainak gyors és igazságos rendezése által vívott ki magának. A társaság nemcsak tetemes biztosítèki alapjával, de nagy összeköttetéseinél fogva és mindig növekvő évi bevételeivel is teljes biztonságot nyújt. Ügynökei az ország minden főbb pontján vannak, kik minden szükséges felvilágosítással szolgálnak és írásbeli megrendeléseket is elfogadnak.

„Victoria“ biztosító-társaság vezérügynöksége Kolozsvártt.
(Nagypiacz, gr. Kemény S.-féle háznál.)